

Svein Vatsvåg Nielsen og Merete Moe Henriksen

Arkeologisk undersøkelse på Årnsetlunden, gnr 122/4, Rissa kommune, Sør-Trøndelag

NTNU Vitenskapsmuseet
arkeologisk rapport 2015-20

NTNU Vitenskapsmuseet arkeologisk rapport 2015:20

Svein Vatsvåg Nielsen og Merete Moe Henriksen

**Arkeologisk undersøkelse på Årnsetlunden
gnr. 122/4, Rissa kommune, Sør-Trøndelag**

NTNU Vitenskapsmuseet arkeologisk rapport

Dette er en elektronisk serie fra 2014. Serien er ikke periodisk, og antall nummer varierer per år. Rapportserien benyttes ved endelig rapportering fra prosjekter eller utredninger, der det også forutsettes en mer grundig faglig bearbeidelse.

Tidligere utgivelser: <http://www.ntnu.no/vitenskapsmuseet/publikasjoner>

Referanse

Nielsen, S. V. og M. M. Henriksen 2015: NTNU Vitenskapsmuseet arkeologisk rapport 2015:20. Arkeologisk undersøkelse på Årnsetlunden, Gnr. 122/4, Rissa kommune. NTNU Vitenskapsmuseet. Trondheim.

Trondheim, Desember 2015

Utgiver

NTNU Vitenskapsmuseet
Seksjon for arkeologi og kulturhistorie
7491 Trondheim
Telefon: 73 59 21 16/73 59 21 45
e-post: post@vm.ntnu.no

Ansvarlig signatur

Bernt Rundberget (seksjonsleder)

Kvalitetssikret av

Ellen Grav Ellingsen (serieredaktør)

Publiseringstype

Digitalt dokument (pdf)

Forsidefoto

Avdekkingen har begynt, Da 58930_001, Foto: Svein V. Nielsen, NTNU Vitenskapsmuseet.

www.ntnu.no/vitenskapsmuseet

ISBN 978-82-8322-053-7
ISSN 2387-3965

Sammendrag

Nielsen, S. V. og M. M. Henriksen 2015: NTNU Vitenskapsmuseet arkeologisk rapport 2015:20. Arkeologisk undersøkelse på Årnsetlunden, Gnr. 122/4, Rissa kommune.

I sammenheng med reguleringsplan for gnr. 122 bnr. 4 Årnsetlunden, Rissa kommune, Sør-Trøndelag fylke, utførte NTNU Vitenskapsmuseet en arkeologisk undersøkelse i perioden 21.09-02.10-15. En arkeologisk registrering utført av Sør-Trøndelag fylkeskommune (Nilsen 1998) hadde tidligere påvist 25 automatisk fredete kulturminner ved bruk av maskinell sjakting, deriblant 1 kokegrop og 16 stolpehull. En overvåking i sammenheng med grøfting for kabler i 2012 påviste ingen kulturminner (Johansen 2012). Lokaliteten fikk tildelt ID 133934. Undersøkelsen til NTNU Vitenskapsmuseet tok i bruk maskinell flateavdekking, og totalt 5 strukturer ble påvist og dokumentert. Dette var 2 fossile dyrkingslag og 3 kokegroper. Kull fra makrofossilprøver tatt fra kokegropene ble sendt til datering. Hele lokaliteten ble undersøkt med metalldetektor men ingen funn ble gjort. Undergrunnen i området besto av grus- og steinholdige masser over en svært kompakt leire. Den leirholdige undergrunnen (sprøbruddmateriale etterfulgt av kvikkleire) er tolket som en sentral forklaringsfaktor for hvorfor det ikke forekom forhistoriske bosetningsspor i form av stolpehull på lokaliteten.

Nøkkelord: Rissa - maskinell flateavdekking – kokegrop – dyrkingslag - jernalder

Svein Vatsvåg Nielsen og Merete Moe Henriksen, NTNU Vitenskapsmuseet, Seksjon for arkeologi og kulturhistorie, NO-7491 Trondheim

Summary

NTNU Vitenskapsmuseet arkeologisk rapport 2015:20. Arkeologisk undersøkelse på Årnsetlunden, Gnr. 122/4, Rissa kommune.

In connection with area development at gnr. 122 bnr. 3 Årnsetlunden, Rissa municipality, Sør-Trøndelag County, NTNU University Museum conducted an archaeological excavation in the period 21.09-02.10-15. Archaeological surveys conducted by Sør-Trøndelag County Council had found 25 previously unknown archaeological features at the site, including 1 cooking pit and 16 post holes (Nilsen 1998). The site was given the name ID 133934. The archaeological excavation removed the modern plowing soil on the site by use of excavators. A total of 5 features were documented. These were 2 fossilized plowing layers and 3 cooking pits. Charcoal from the cooking pits were sent for radiocarbon dating. The site was also examined by use of metal detector, but without any results. The underground in the area consisted of eroded pebbles and larger rocks covering hard clay. This was interpreted as the main factor explaining why no prehistoric settlement features in the form of postholes were found at Årnsetlunden.

Key words: Rissa – Cooking pit – plowing layer – Iron Age

Svein Vatsvåg Nielsen and Merete Moe Henriksen, NTNU University Museum, Department of Archaeology and Cultural History, NO-7491 Trondheim.

Arkivreferanser

Arkeologisk undersøkelse på Årnsetlunden, Gnr. 122/4, Rissa kommune, Sør-Trøndelag

Intrasisnr	299
AskeladdenID	133934
Saksnummer (ePhorte)	2010/7176
Aksesjonsnummer	2015/299
Tilvekstnr	T26945
Fotonr	Da58930
Kartskapnr	10520-10522

Fylke	Sør-Trøndelag
Kommune	Rissa
Gårdsnavn	Årnsetlunden
Gårdsnummer	122/4
Lokalitet	Årnsetlunden
Kulturminnetype	Boplassfunn
Datering	Bronsealder/Jernalder/Middelalder

Innhold

Sammendrag	4
Summary	5
Arkivreferanser	6
1. Bakgrunn for undersøkelsen	9
1.1. Områdebeskrivelse	10
1.2. Kulturhistorisk bakgrunn og tidligere registreringer	11
2. Undersøkelsens rammer	12
2.1. Tid, deltagere	12
2.2. Problemstillinger	12
2.3. Metode	12
2.4. Dokumentasjon	13
3. Gjennomføring av utgravingsprosjektet	15
3.1. Beskrivelse av utgravde felt	15
3.1.1 Felt 1	16
4. Funnmateriale	18
4.1. Dateringer	18
5. Resultat	19
6. Litteratur	20
Vedlegg	20

Figurliste

Figur 1: Periodetabell	9
Figur 2: Lokaliseringen av undersøkelsen i landskapet.....	9
Figur 3: Ortofoto fra 1955.....	10
Figur 4: Maskinell avdekking og metallsøking i nordøstlige del av Felt 1.....	13
Figur 5: Felt 1 mot nordøst etter maskinell avdekking.....	15
Figur 6: Dyrkningslaget (ID 430) som fortsatte ut mot brinken.....	16
Figur 7: En av kokegropene fra Felt 1 på Årnsetlunden.....	17
Figur 8: Profilfoto av dyrkningslag ID 230.....	18
Figur 9: Profilfoto av en seksjon av dyrkningslag ID 430.....	18

Tabeller

Tabell 1: Dagsverk Årnsetlunden.....	12
--------------------------------------	----

1. Bakgrunnen for undersøkelsen

I sammenheng med reguleringsplan for gnr. 122 bnr. 4 Årnsetlunden, Rissa kommune, Sør-Trøndelag fylke, utførte NTNU Vitenskapsmuseet en arkeologisk undersøkelse i perioden 21.09-02.10-15. En arkeologisk registrering utført av Sør-Trøndelag fylkeskommune (Nilsen 1998) hadde tidligere påvist 25 automatisk fredete kulturminner ved bruk av maskinell sjakting, deriblant 1 kokegrop og 16 stolpehull. En overvåking i sammenheng med grøfting til kabler påviste ingen kulturminner (Johansen 2012) Lokaliteten fikk tildelt ID 133934.

<p>Bronsealder Eldre bronsealder (1700-1100 f.Kr.) Yngre bronsealder (1100-500 f.Kr.)</p> <p>Jernalder Eldre jernalder (500 f.Kr. – 575 e.Kr.) Førromersk jernalder (500 f.Kr.-0) Romertid (0-400 e.kr.) Eldre romertid (0-150 e.Kr.) Yngre romertid (150-400 e.Kr.) Folkevandringstid (400-575 e.Kr.) Yngre jernalder (575-1030 e.Kr.) Merovingertid (575-800 e.Kr.) Vikingetid (800-1030 e.Kr.)</p> <p>Middelalder Tidlig Middelalder (1030 – 1130) Høymiddelalder (1130 – 1350) Senmiddelalder (1350 -1537) Nyere tid (1537 -)</p>

Figur 1: Periodetabell. Illustrasjon: NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 2: Lokaliseringen av undersøkelsen i landskapet. Oppe til venstre: Botnen sentralt i bildet. Nede til venstre: Botnen og Rissa sentrum. Høyre: Grov skisse over det undersøkte området. Kilde: www.norgebilder.no

1.1. Områdebeskrivelse

Området hvor undersøkelsen fant sted besto av dyrket mark beliggende ca. 15 moh. på nordvestsiden av Botnen, nordøst for Straumen i Rissa kommune (Fig. 2 og 3). Under registreringen av kulturminnene i 1998 hadde Sør-Trøndelag fylkeskommune brukt maskinell sjaktning som undersøkelsesmetode (Nilsen 1998). Overvåkingen i 2012 hadde observert grøfting i nordøstenden av lokaliteten (Johansen 2012). Ingen synlige spor etter sjaktene eller grøften ble påvist under NTNU Vitenskapsmuseets undersøkelser. Det undersøkte området var relativt plant og avgrenset topografisk i sørøst hvor flaten stoppet naturlig på en brink som gikk i retning SV-NØ. Herfra sank landskapet ned mot Botnen, og dette området var dyrket som kornåker da undersøkelsen fant sted. I nordvest og nordøst var lokaliteten avgrenset av en grusvei og deretter moderne bebyggelse, i sørvest av et skogholt. Lokalitetsavgrensingen stoppet noen meter foran dette skogholtet grunnet moderne grøfting i undergrunnen.

Store deler av undergrunnen i Rissa kommune består av kvikkleire. Dette var også tilfellet på Årnsetlunden (Multiconsult 2015). En geoteknisk vurdering fra 2015 utført av Multiconsult påviste sprøbruddmaterialer og kvikkleire i liten dybde under terrenget. All matjord fra lokaliteten ble derfor fraktet til et annet område (Gnr. 122/318 ovenfor Fv. 718). Masser fra undersøkte strukturer ble lagret på lokaliteten. Det var ingen mulighet til å grave dypere enn 1 meter under opprinnelig terreng, en grense som ble respektert under arbeidet.

Figur 3: Ortofoto fra 1955. Bildet gir inntrykk av hvilken topografi lokaliteten var del av i forkant av utbyggingen i Rissa sentrum. Lokaliteten er grovt markert sentralt på bildet. Kilde: www.norgeibilder.no

1.2. Kulturhistorisk bakgrunn og tidligere registreringer

Rissa er en kommune rik på kulturminner fra både stein- bronse og jernalderen. I tillegg er deler av klosterkirka på Reinsklosteret fra 1200-tallet bevart. Kulturminnene konsentrerer seg i hovedsak til området rundt brakkvannspollen Botn, tidligere en del av Trondheimsfjorden. Særlig mange kulturminner er registrert på og omkring gården Rein ved innløpet til Botn. Her kan nevnes blant annet et øksedepot fra yngre steinalder på Kråknes (T 15580, T 16346, ID 63907), en kavlbru på Eidem (ID 111739), kokegroper samt flere gravfelt fra jernalderen. En rekke kulturminner er også påvist langs nordsida av Botn, hovedsakelig på gården Baustad, nordøst for Årnsetlunden. Blant disse finner vi flere gravminner (bl.a. ID 26019, 142098), bosetningslokaliteter fra sen steinbrukende tid/og eller jernalder (ID 142097, 142102) samt helleristningsfelt med skålgroper og båtfigurer (ID 122981, 177527).

Det er gjort få arkeologiske undersøkelser i Rissa kommune. Sør-Trøndelag fylkeskommune brukte prøvesjakter, prøvestikk og visuell registrering som metode da de registrerte innenfor planområdet for omreguleringen (Nielsen 1998; Johansen 2012). Spor fra forhistorisk aktivitet ble utelukkende funnet ved bruk av maskinell sjakting i dyrket mark på Årnsetlunden. De sikreste indikasjonene på bosetning var funn av 1 kokegrop og 16 nedgravninger tolket som rester av stolpehull fra stolpebygde/grindbygde hus i forhistorisk tid. Det var derfor forventet å finne flere anlegg på Årnsetlunden som kunne knyttes til forhistorisk bosetning.

2. Undersøkelsens rammer

2.1. Tid, deltagere

Tre arkeologer arbeidet fem dager i uken (kl. 08:00-15:30) i to uker. Det vil si 225 timer, e.g. 30 dagsverk. GIS-assistanse med Raymond Sauvage, NTNU Vitenskapsmuseet, ble brukt 1 dagsverk. Entreprenøren som sto for maskinarbeid var Pallin AS. Det ble brukt én gravemaskin til ett dagsverk og to gravemaskiner i perioden 23.09-29.09.15, samt én time 30.09.15. Det vil si totalt 11,2 dagsverk (42,5 timer) fordelt over 7 dager. Prosjektleder var Merete Moe Henriksen og feltleder var Svein Vatsvåg Nielsen. Isabel Furesund og Michal Adamczyk var feltassistenter.

Tabell 1: Dagsverk Årnsetlunden.

Navn	Stilling	Periode	Dagsverk
Svein Vatsvåg Nielsen	Feltleder	21.09.15-02.10.15	10
Isabel Furesund	Feltassistent	21.09.15-02.10.15	10
Michal Adamczyk	Feltassistent	21.09.15-02.10.15	10
Sum			30
	GIS	22.09.15-22.09.15	1
	Gravemaskin	22.09.15-30.09.15	11,2

2.2. Problemstillinger

Arkeologiske undersøkelser i dyrket mark vil som regel fokusere på nedgravninger og fyllskifter i uforstyrret undergrunn, det vil si under matjord. Grunnen til det er at moderne pløyning har forstyrret det øverste jordlaget, som i felt ofte måles til å være 10-30 cm tykt. Prosjektplanen for undersøkelsen beregnet 30 cm med matjord (Tuddenham 2010).

Registreringen hadde påvist forhistoriske strukturer under matjordlaget på Årnsetlunden i form av stolpehull og en kokegrop (Nilsen 1998). Bosetningssporene ble ansett å kunne gi viktig informasjon om byggeskikk og bosetning i forhistorisk tid i Fosen. Videre ble det antatt at dyrkningslag og strukturer hadde potensial for å gi ny og bedre kunnskap om dyrknings- og jordbrukshistorien i området (Tuddenham 2010). Følgende problemstillinger ble derfor prioritert:

- Når var området bosatt?
- Hvordan ser husene ut i forhold til andre spor etter hus fra forhistorisk tid på Fosenhalvøya?
- Hva sier de påviste bosetningssporene om etableringen og framveksten av jordbruk i området?

2.3. Metode

Tirsdag 22. oktober informerte Rissa kommune om en nylig avlevert geologisk rapport utført av Multiconsult (2015). Rapporten fastslo at lokaliteten på Årnsetlunden lå innenfor en geografisk avgrenset sone med stor risiko for kvikkleireskred, jfr. Rissaraset i 1978. Rapporten la restriksjoner på det praktiske arbeidet til NTNU Vitenskapsmuseet, og metoden måtte tilpasses deretter.

Avdekkingsmetoden tok form av en ordinær maskinell flateavdekking, slik det i utgangspunktet var tenkt i prosjektplanen (Løken, Pilø og Hemdorff 1996). To gravemaskiner og to traktorer ble brukt på følgende måte: Én gravemaskin fjernet matjord med grabb mens to arkeologer rensket opp undergrunnen med krafse og graveskje for slik å gjøre strukturer synlige. Massene med matjord ble lasset på lasteplanet til en traktor som tømte lasten ved grusveien som gikk forbi feltet i nordvest. Én gravemaskin sto stasjonert langs veien og lesset

massene videre på lasteplanet til en annen traktor. Denne traktoren fraktet massene til et område ved Rissa sentrum som lå utenfor sonen for kvikkleireskred. Denne undersøkelsesmetoden foregikk kontinuerlig hele perioden. Normalt anvendes én gravemaskin til slike undersøkelser. På Årnsetlunden kunne ikke matjorda lagres på lokaliteten, og traktorene som fraktet bort massene kunne ikke kjøre direkte fra lokalitetsflaten til stedet for mellomlagring. Derfor ble det vurdert som nødvendig å bruke ytterligere én gravemaskin og to traktorer.

Metallfunn fra matjordlaget kan være interessante for tolkningen av lokaliteter i dyrket mark. De kan også være indikasjoner på underliggende strukturer, eksempelvis graver. Det ble derfor tatt kontakt med Trondheim metallsøkerklubb (www.thmk.no), noe som førte til at metalldetektorist John Wishart på frivillig basis undersøkte lokaliteten på Årnsetlunden med egen detektor 23.09.2015. Wishart ble gjort oppmerksom på HMS-regler for arkeologiske undersøkelser og fikk utdelt vernetøy med refleks mens han deltok. Detektorsøket ble gjort i samråd med feltleder. Ingen gjenstander ble funnet.

Figur 4: Maskinell avdekking og metallsøking i nordøstlige del av Felt 1. Da58930_001, Foto: Svein V. Nielsen, NTNU Vitenskapsmuseet

2.4. Dokumentasjon

Til dokumentasjon ble det brukt tegning på ruteark, digital foto og innmåling. Digital dokumentasjon ble gjennomført med utgangspunkt i MUSITs dokumentasjonsmal i Intrasis 3. For innmåling av fastmerker og fremtredende topografiske elementer ved undersøkelsen benyttet vi digital innmåling med en Topcon HiPer II GNSS-mottager og FC250 datainnsamler, tilknyttet posisjoneringstjenesten CPOS (ETRS89/UTM zone 32N). All fotografering ble gjort med et NIKON D40 speilreflekskamera.

Strukturer og nedgravninger i undergrunnen ble dokumentert i plan og profil ved bruk av foto og tegning. Til dokumentasjon av strukturer, fotoliste og dagbok ble det også brukt iPad. Alle foto ble tatt i JPEG-format. Tegninger fra felt ble under etterarbeidet rentegnet med Adobe

Illustrator 6 (se Vedlegg 4). Alle strukturer, prøver, undersøkte områder og snitt ble dokumentert med digitalt innmålingsutstyr.

3. Gjennomføring av utgravingsprosjektet

3.1. Beskrivelse av utgravde felt

Undersøkelsen på Årnsetlunden foregikk på ett felt (Felt 1). Første og siste dag av feltarbeidet ble brukt til reise og pakking av utstyr. Tirsdag 22.09.15 hadde feltpersonalet kursing i digital innmåling med Raymond Sauvage ved NTNU Vitenskapsmuseet. Maskinell flateavdekking startet tirsdag 22.09.15 kl. 11:30 og fortsatte kontinuerlig hver dag frem til kl. 09:00 onsdag 30.09.15. Strukturer ble dokumentert forløpende av en eller to arkeologer mens avdekkingen pågikk. Det var i utgangspunktet et mål å bruke den tredje og siste uken av undersøkelsen på dokumentasjon av strukturer, men ettersom det ble påvist 5 strukturer på Felt 1 ble vi ferdig med all nødvendig dokumentasjon i slutten av uke 2. Prosjektets varighet ble derfor kuttet ned med en uke.

Samtidig som den maskinelle avdekkingen gikk i gang ble vi av Rissa kommune opplyst om rapporten fra Multiconsult og konsekvensene de pålagte restriksjonene fikk for vår metodikk. De to første dagene med avdekking var dermed mindre effektive enn resten av perioden grunnet planlegging av logistikk samt venting på nødvendige maskiner. Resten av perioden gikk arbeidet kontinuerlig.

Figur 5: Felt 1 mot nordøst etter maskinell avdekking. Den massive moderne grøften i den sørvestlige enden av feltet skimtes i bunn av foto. Da58930_010, Foto: Svein V. Nielsen, NTNU Vitenskapsmuseet

3.1.1 Felt 1

Avdekt areal: 3042 m²

Antall anleggsspor funnet: 5

Anleggsnummer brukt dette felt: 5

Antall hus: 0

Hele Felt 1 ble undersøkt ved bruk av maskinell flateavdekking. Området var relativt flatt med svak helning mot Botnen i sør. Samme landskapsform kom frem under den moderne dyrkingsjorden. Sammensetningen av masser i undergrunnen varierte. I vest og sentralt på feltet var massene svært steinholdige, både med grus, nevestore og større stein. I øst var steinene blandet med mer sand og grus, og i det sørøstlige hjørnet av feltet kom det frem et lite område med rein sand. Ett av dyrkingslagene forekom her (Figur 6).

Det grus- og steinholdige laget lå over en svært kompakt og hard leire. Tykkelsen på grus- og steinlaget varierte fra ca. 50-60 cm i vest til 1-10 cm i øst. Leira var kompakt, og ingen av strukturene kuttet dette laget. En prøvesjakt (1x1 m) ble gravd med maskin sentralt på feltet for å undersøke mulige dypere kulturpåvirkete lag. Dette ble ikke påvist. Den sørlige kanten av feltet var avgrenset med overgang til moderne kornåker. Kanten var også topografisk markert som en brink i landskapet. Sør for brinken sank landskapet jevnt ned mot Botnen.

Feltet bar preg av moderne inngrep. Flere dreneringsgrøfter og moderne groper ble observert spredt over hele feltet (Fig. 5 og 6).

Figur 6: Dyrkingslaget (ID 430) som fortsatte ut mot brinken. En moderne grøft har kuttet gjennom laget. Da_58930_008, Foto: Svein V. Nielsen, NTNU Vitenskapsmuseet.

Totalt 5 strukturer ble avdekket og undersøkt på Felt 1. 2 strukturer ble tolket som eldre dyrkingslag med uviss alder. Dyrkingslagene lå i den østlige enden av feltet, den ene i nord og

den andre i sør. Laget i sør strakk seg utenfor brinken og dermed ut av feltgrensen. Et snitt ble gjort gjennom laget ved bruk av gravemaskin (Fig. 8). Laget i nord ble avdekket i sin helhet og snittet med gravemaskin (Fig. 9). Tre kokegropene ble undersøkt hvorav to lå i den vestlige delen av feltet mens den tredje lå i den østlige. Kokegropene ble dokumentert i plan og profil (Vedlegg 4). Det ble tatt makrofossilprøver fra alle strukturene.

Ettersom fylkeskommunen hadde påvist 16 sikre stolpehull var det forventet å finne bosetningsspor i form av flere stolpehull. Ingen stolpehull ble påvist på Felt 1. En rekke runde og ovale strukturer, tolket som mulige stolpehull, ble alle avkrefet som steinopptrekk.

Figur 7: En av kokegropene fra Felt 1 på Årnsetlunden. Da58930_006, Foto: Isabel Furesund, NTNU Vitenskapsmuseet.

4. Funnmateriale

4.1. Dateringer

Det ble tatt totalt 6 makrofossilprøver fra 5 strukturer på Årnsetlunden. Tre prøver ble tatt fra de to dyrkingslagene og de resterende prøvene ble tatt fra kokegropene. Kull fra 3 kokegroper ble sendt til vedartsbestemmelse og radiologisk datering. Prøvene ble registrert i Gjenstandsbasen under T.26945.

Figur 8: Profilmfoto av dyrkingslag ID 230. Da58930_004, Foto: Svein V. Nielsen, NTNU Vitenskapsmuseet.

Figur 9: Profilmfoto av en seksjon av dyrkingslag ID 430. Da58930_009, Foto: Svein V. Nielsen, NTNU Vitenskapsmuseet.

5. Resultat

Undersøkelsen til NTNU Vitenskapsmuseet påviste og undersøkte 5 strukturer i undergrunnen som ble antatt å være fra forhistorisk tid eller middelalder. Makrofossilprøver ble tatt fra samtlige strukturer, og kull fra tre kokegropene ble sendt til datering. Lokalt ble undersøkt med metalldetektor, men det ble ikke gjort noen gjenstandsfunn.

Resultatene fra undersøkelsen på Årnsetlunden er relevant for forskning på bosetningsmønstre i bronse- og jernalder i Midt-Norge. Ut ifra registreringsrapportene og den naturlige topografien var det forventet å finne bosetningsspor i form av stolpehull. Lokaliseringen i landskapet på nordsiden av Botnen, med kort avstand til Trondheimsfjorden og ytterkysten, og med kjente gravfelt i nærområdet, ga forventninger om bosetning i form av stolpehull fra bronsealder, jernalder og/eller middelalder. Hvorfor forekom ikke dette på Årnsetlunden? En faktor som kan ha hatt en avgjørende rolle var kombinasjonen av steinholdig undergrunn etterfulgt av svært kompakt leire. Dette kan ha vært lite egnet til stolpebygde konstruksjoner i forhistorisk tid. Kokegropene på Årnsetlunden indikerer at undersøkelsen kan ha foregått i utkanten av et bosetningsområde. Resultatene fra de innsendte kullprøvene vil kunne gi indikasjoner på når bosetning i nærliggende områder fant sted.

6. Litteratur

Johansen, H. M. 2012: *Arkeologisk rapport. Arkeologisk overvåking i forbindelse med vannledning til eiendommen 122/316 ved Årnsetlunden, Rissa. Sør-Trøndelag fylkeskommune.*

Løken, T., Pilø, L. og O. Hemdorff 1996: *Maskinell flateavdekking og utgraving av forhistoriske jordbruksboplasser. AmS-Varia 26. Arkeologisk Museum i Stavanger. Stavanger.*

Multiconsult 2015: *Notat. Arkeologiske utgravinger ved Årnsetlunden. Geoteknisk vurdering. Rissa kommune.*

Nielsen, R. H. L. 1998: *Arkeologisk rapport. Rissa. Flateavdekking og registrering i forbindelse med reguleringsplan for Årnsetlunden, Rissa kommune. Sør-Trøndelag fylkeskommune.*

Tuddenham, D. 2010: *Prosjektplan. Reguleringsplan for gnr 122 bnr 4 Årnsetlunden Rissa kommune, Sør-Trøndelag. ID: 133934. NTNU Vitenskapsmuseet.*

Vedlegg

Vedlegg 1 Prosjektstatistikk

Vedlegg 2 Fotoliste

Vedlegg 3 Strukturliste

Vedlegg 4 Illustrasjoner

Vedlegg 5 Tilvekst

Vedlegg 6 Multiconsult rapport

Prosjekt: Årnsetlunden

Antall: 1

(grå felter fylles ikke ut)

	Registrering	Beregningsgrunnlag	Undersøkelse
Totalt antall bosetningsspor	27	118	16
Totalt antall bosetningsspor tillegg (legg inn %)		100 %	13,59 %
Totalt antall undersøkte strukturer	0		5
% undersøkte bosetningsspor	0,00 %	0,00 %	31,25 %
Bosetningsspor pr m2	0,038	0,038	0,005
Bosetningsspor pr m2 (Inkl.mekaniske lag)			0,005
Avdekket område, m2	712,5	3108	3042
Avdekket område, m2 (inkl.mekaniske lag)			3042
Antall timer, gravemaskin	6	52,50	42,5
Avdekket pr d	712,5	444	536,82
Avdekket pr d (inkl. mek. Lag)			536,82
Antall timer, overvåking av avdekking			85
Antall timer, dokumentasjon		#DIV/0!	
Dokumentert pr dv			1,41
Antall timer, innmåling			1
Antall timer, metalldetektor			7,5
Antall timer, formidling			0
Konservering i felt			0
Konservering			0

Anleggsspor:			
Kokegrop	1		3
Stolpehull	16		0
Mulig stolpehull	8		0
Nedgravning	1		0
Staurhull	0		0
Grøft	0		0
Grav	0		0
Vannhull	0		0
Annet	1		2
Avskrevet	0		11

1. Grå felter skal ikke fylles ut.

Registrering:

2. Fyll ut med tall fra registreringen i listen for anleggsspor.
3. Fyll evt. ut antall snittede anleggsspor i B7.
4. Fyll ut undersøkt areal i B11.

Beregningsgrunnlag:

5. Fyll ut % som skal undersøkes i C6.
6. Fyll ut bosetningsspor pr m² i C9 (vanligvis samme tall som i B9).
7. Fyll ut areal som skal undersøkes i C11 (m²).
8. Fyll ut med tall i de resterende feltene (C14-C23)

Undersøkelse:

9. Fyll ut listen med anleggsspor (D26-D35).
10. Fyll ut antall undersøkte anleggsspor (D7).
11. Fyll ut avdekket område (m²) (D11).
12. Fyll ut t overvåking avdekking (D16).
13. Fyll ut t dokumentasjon (D17).
14. Fyll ut de resterende feltene (D13, D16 og 17, D19-23)

Når det gjelder situasjoner med kulturlag som graves i en kombinasjon stratigrafisk/mekanisk bør vi diskutere det i hvert enkelt tilfelle.

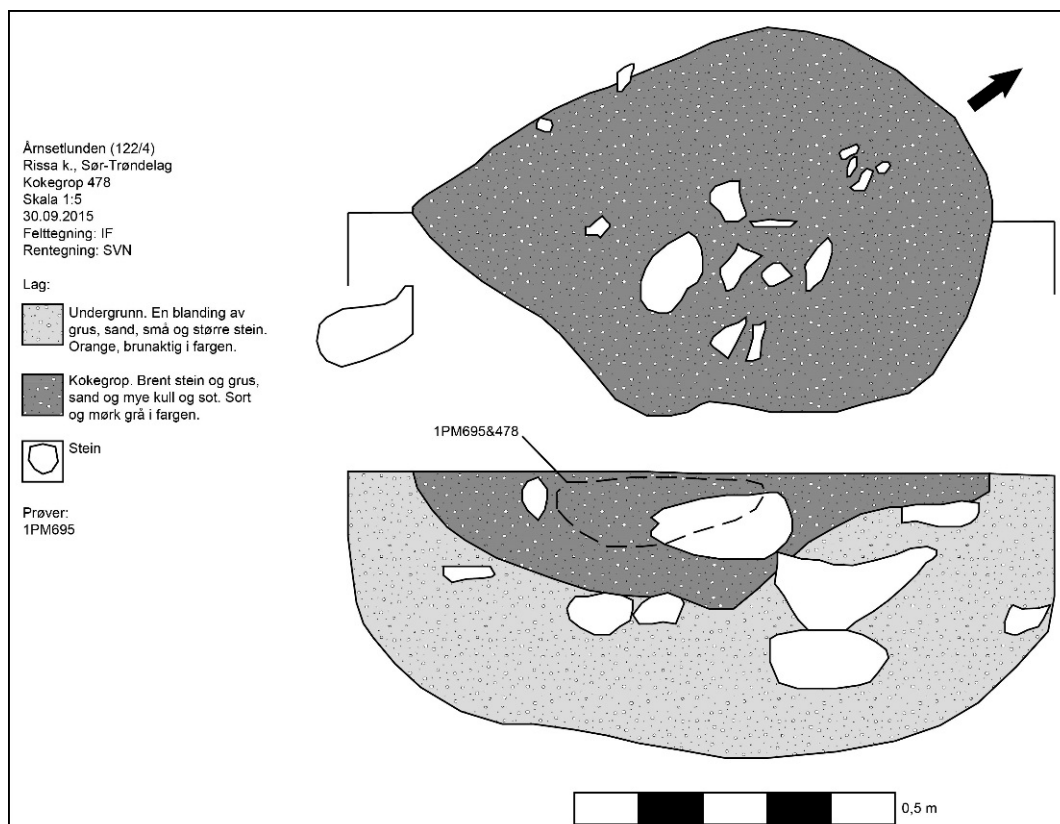
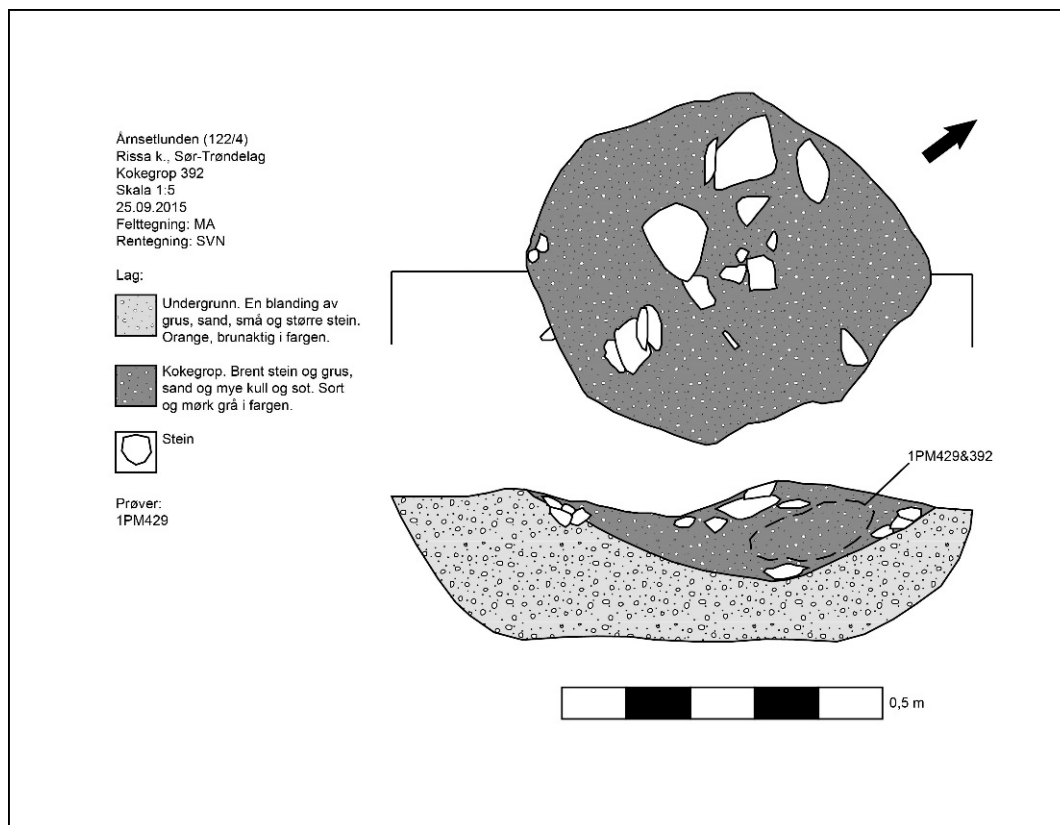
Vedlegg 2 Fotoliste

Da	Fotonr.	Struktur ID	Beskrivelse	Fotograf	Dato	Retning
Da58930_001	DSC_0840		Avdekking begynt i NØ.	Svein Vatsvåg Nielsen	2015-09-23	sør
Da58930_002	DSC_0842		Avdekking i NØ.	Svein Vatsvåg Nielsen	2015-09-23	øst
Da58930_003	DSC_0845	230	Plowing soil.	Svein Vatsvåg Nielsen	2015-09-23	sørvest
Da58930_004	DSC_0849	230	Dyrkningslag profil generell	Michal Adamczyk	2015-09-23	øst
Da58930_005	DSC_0851	230	Dyrkningslag profil detalj	Michal Adamczyk	2015-09-23	øst
Da58930_006	DSC_0856	392	Structure 392, hearth, plan	Michal Adamczyk	2015-09-25	nordvest
Da58930_007	DSC_0859	392	Structure 392, hearth, profile	Michal Adamczyk	2015-09-25	nordvest
Da58930_008	DSC_0861	430	Dyrkningslag 430 plan.	Svein Vatsvåg Nielsen	2015-09-28	nordøst
Da58930_009	DSC_0862	430	Dyrkningslag 430 profil.	Svein Vatsvåg Nielsen	2015-09-28	nordøst
Da58930_010	DSC_0866		Feltet ferdig avdekket.	Svein Vatsvåg Nielsen	2015-09-30	nordøst
Da58930_011	DSC_0867		Feltet ferdig avdekket.	Svein Vatsvåg Nielsen	2015-09-30	nord
Da58930_012	DSC_0869	478	Plan av struktur 478	Isabel Furesund	2015-09-30	nordvest
Da58930_013	DSC_0874	490	Plan av struktur 490	Michal Adamczyk	2015-09-30	nord
Da58930_014	DSC_0875		Feltet med Isabel og Michal.	Svein Vatsvåg Nielsen	2015-09-30	sørøst
Da58930_015	DSC_0877	478	Profil av struktur 478	Isabel Furesund	2015-09-30	nordvest
Da58930_016	DSC_0877	490	Profil av struktur 490	Michal Adamczyk	2015-09-30	nord

Vedlegg 3 Strukturliste

ID	Type	Bredde cm	Lengde cm	Dybde	Fyllmasse	PNR.	Prøve Unr.	Dato	N	E	G
230	Dyrkingslag	610	1300	20	Humus, grus, sand og stein	283	1	2015-09-23			
392	Kokegrop	50	65	10	Grus, sand og stein	429	2	2015-09-25	7050763,668	547640,999	0,63
430	Dyrkingslag	500	1500	15	Stein, grus og sand	472	3	2015-09-25			
430	Dyrkingslag	500	1500	15	Stein, grus og sand	477	4	2015-09-25			
478	Kokegrop	63	80	18	Sand, grus og stein	695	5	2015-09-30	7050749,029	547601,05	0,84
490	Kokegrop	100	145	25	Stein, grus og sand	694	6	2015-09-30	7050738,155	547608,185	2,15

Vedlegg 4 Illustrasjoner

Årsettlunden (122/4)
Rissa k., Sør-Trøndelag
Kokegrop 490
Skala 1:5
30.09.2015
Felttegning: MA
Rentegning: SVN

Lag:

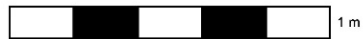
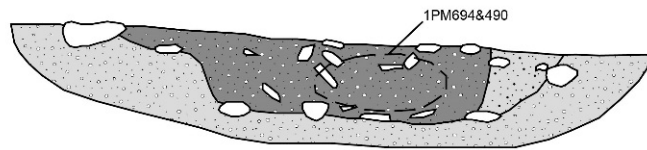
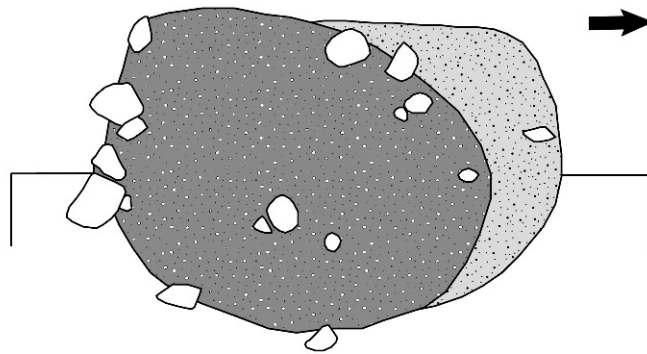
 Undergrunn. En blanding av
grus, sand, små og større stein.
Orange, brunaktig i fargen.

 Kokegrop. Brent stein og grus,
sand og mye kull og sot. Sort
og mørk grå i fargen.

 Brennt stein blandet med
undergrunn, noe leire.
Mørk og lys grå.

 Stein.

Prøver:
1PM694

Vedlegg 5 Tilvekst

T26945/1-6

Boplassfunn fra eldre jernalder fra ÅRNSETLUNDEN, ÅRNSETLUNDEN av AARNSETH (122/4), RISSA K., SØR-TRØNDELAGE.

1) **Prøve** (makrofossilprøve) .

Prøven ble tatt fra profilen av dyrkingslag 230. Prøven ble kassert under etterarbeidet.

Fnr: 283.

Strukturnr: 230 Dyrkingslag

2) **Prøve** (makrofossilprøve) .

Prøven ble tatt fra profilen i kokegrop 392. Sendt til datering november 2015.

Fnr: 429.

Strukturnr: 392 Kokegrop, boplassfunn

3) **Prøve** (makrofossilprøve) .

Prøve tatt fra profil av dyrkingslag 430. Prøven ble kassert under etterarbeidet.

Fnr: 472.

Strukturnr: 430 Dyrkingslag, boplassfunn

4) **Prøve** (makrofossilprøve) .

Prøve tatt fra toppen av dyrkingslag 430. Prøven ble kassert under etterarbeidet.

Fnr: 477.

Strukturnr: 430 Dyrkingslag, boplassfunn

5) **Prøve** (makrofossilprøve) .

Prøve tatt fra profil av kokegrop 478. Kull fra prøven ble sendt til datering november 2015.

Fnr: 695.

Strukturnr: 478 Kokegrop, boplassfunn

6) **Prøve** (makrofossilprøve) .

Prøve tatt fra profil av kokegrop 490. Kull fra prøven ble sendt til datering november 2015.

Fnr: 694.

Strukturnr: 490 Kokegrop, boplassfunn

Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning Arkeologisk utgravning i forbindelse disp etter kml. § 8.4 for reguleringsplan for gnr 122 bnr 4 Årnsetlunden. Maskinell flateavdekking. Prosjektleder Merete M. Henriksen. Feltleder: Svein Vatsvåg Nielsen. Lokaliteten var registrert av Sør-Trøndelag fylkeskommune ved maskinell sjakting i 1998 og 2012. 25 automatisk fredete kulturminner ble registrert i tre sjakter, hvorav majoriteten var stolpehull. Undersøkelsen av Årnsetlunden tok i bruk maskinell avdekking som metode. 5 strukturer ble dokumentert; to dyrkingslag og tre kokegroper.

Orienteringsoppgave: Lokaliteten lå plassert like sør for Rissa sentrum, på nordvestsiden av Botnen, nordøst for innløpet til Straumen, på Årnsetlunden. Utgravingen fant sted i dyrkamark på flaten øst for Krobakken.

LokalitetsID: 133934.

Funnet av: Svein Vatsvåg Nielsen.

Funnår: 2015.

Katalogisert av: Svein Vatsvåg Nielsen.

NTNU Vitenskapsmuseet er en enhet ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU.

NTNU Vitenskapsmuseet skal utvikle og formidle kunnskap om natur, kultur og vitenskap. Museet skal sikre og forvalte de vitenskapelige samlingene og aktivisere dem gjennom forskning, formidling og undervisning.

Seksjon for arkeologi og kulturhistorie har forvaltningsansvar for automatisk fredete kulturminner og skipsfunn i Nordmøre, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, nordlige Romsdal og Nordland til og med Rana. Seksjonen foretar arkeologiske undersøkelser på kulturminner over og under vann, i henhold til kulturminneloven.

ISBN 978-82-8322-053-7

ISSN 2387-3965

© NTNU Vitenskapsmuseet

Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

www.ntnu.no/vitenskapsmuseet